

N:o 37.

Af herr **Ljungberg**, med åtskilliga förslag beträffande vissa delar af Kongl. Maj:ts propositioner angående statsverkets tillstånd och behof.

Det hittills oerhörda belopp, hvartill det kongl. budgetförslaget i år uppstiger, föranleder mig att härmed vördsamt föreslå några nedsättningar och modifikationer, som tilläfventyrs torde förtjena beaktas.

1. Vid *fjerde* hufvudtiteln äskar Kongl. Maj:t ett anslag på extra stat af 7,482,250 kronor till eldhandvapen såsom tillägg till de under förlidna riksmöte beviljade men ännu ej använda 4,479,000 kronor. Deraf skulle år 1898 utgå 1,466,750 kronor.

Emellertid synas dessa medel vara afsedda endast för tillverkning af Mausergevär, hvilka dock inom den långa period af 10 år, för hvilken beställningarne skulle ske, kunna vara öfverträffade af andra och sannolikt då äfven äro det. Mausergeväret af 6,5 millimeter lär icke vara antaget i tvenne af Europas största arméer, och man lär redan börja att i en annan af stormakternas arméer införa 5 millimeters gevär. — Det skulle, under sådana förhållanden, vara alltför betänkligt att i ett fattigt land bortkasta nära 12 millioner på gevär, som, när antalet vore komplett, kunde vara föråldrade; och ehuru man icke kan förtänka den enskilda verkstaden, att densamma vill för en längre tid vara försäkrad om stora beställningar, synes likväl sannolikt, att, då krigsstyrelsen, med den princip Riksdagen nu antagit, att svenska arméns eldhandvapen skola utföras vid inhemska verkstäder, kan försäkra verkstaden om fortsatt arbete i alla händelser för

statens räkning under 10 år, verkstaden skall utan svårighet åtnöja sig med en beställning af *Mausergevär* för hälften af denna tid. Derigenom skulle ett större anslag icke vara erforderligt för tillverkningen vid både gevärsfaktoret och den enskilda verkstaden än 5 gånger det för 1898 erforderliga beloppet (1,466,750 kronor), det vill säga 7,333,750 kronor, till hvilket belopp de 11,710,000 kronorna således kunde nedsättas, i följd hvaraf (inberäknadt kostnaden för 5,000 karbiner) endast 3,106,000 kronor nu borde beviljas, då 4,479,000 redan *äro* beviljade. I alla händelser torde det förbehåll böra göras vid beställningen, att den enskilda verkstaden underkastar sig de förändringar i gevärsmodellen, som under tiden kunna befinnas nödiga, dock emot billig ersättning för den öfverskjutande kostnad förändringarne kunna föranleda.

2. Å 5:te hufvudtiteln begäres för en ny docka i Karlskrona 475,000 kronor. Men det tvifvelsmål, som vid förra riksdagen antagligen föranledde afslaget å enahanda äskande, torde väl ännu förefinnas. Detta angick den stora frågan om Karlskrona fortfarande skall vara flottans hufvudstation, då flottan derstädes lätteligen kan genom en coup de main tagas eller åtminstone instängas. Jag vill icke bestrida, att en ny docka i allt fall *kan* vara nyttig att hafva i Karlskrona; men så brådskande torde icke denna anläggning vara, att icke nödig utredning i den stora fråga, jag här påpekat, kunde samtidigt meddelas, helst den dubbla administrationen gör kostnaden för vårt marinväsende högre än skäligt är, såsom äfven en jmförelse med Danmark visar.

3. En hufvudtitel, som i senare åren stegrats till ett jmförelsevis högt belopp, är den 8:de; och dertill har icke minst bidragit den frikostighet, med hvilken Riksdagarne skapat nya institutioner och embeten inom universiteten. Man har dervid alltför mycket förgätit, att svenska staten har *två* kostsamma universitet, och att hon därför icke kan med den fullständighet, som annars kunde vara önskvärd, uppfylla alla fordringar. Dessutom synes mig den åsigt alltför litet hållbar, som kräfver en särskild professorsplats för hvarje disciplin. Rättshistorien, för hvilken en sådan lärostol nu begäres, har hittills varit förenad med 2:ne ämnen, romersk rätt och juridisk encyclopedi, af hvilka det förra numera både kan och bör maka åt sig; och det lär icke hvarken i Danmark eller Norge finnas någon särskild professorsplats för rättshistoria. Hvarken i Köpenhamn eller Kristiania lär finnas mer än 5 professorer i lagkunskap, då Sverige redan nu har 13, nemligen 7 i Upsala och 6 i Lund. — Otviv-

velaktigt skulle en juridisk professur vara af större nytta vid *Stockholms högskola* än vid något af statsuniversiteten; men då man, hufvudsakligen, säges det, af brist på skicklige män att intaga en sådan lärostol, underlåter att dertill utfärda kallelse, torde icke skäl saknas att uppskjuta beviljandet af det nu begärda anslaget. I det nyss antydda afseendet saknar det icke all betydelse, att i Upsala nu finnes *en* och i Lund *två* professorsplatser inom de juridiska fakulteterna vakanta. Man vet äfven, att så snart en ny lärostol upprättas i Upsala, har man att emotse ett liknande kraf från Lund. På dessa grunder, och då statsverket behöfver sina medel till andra trängande behof, får jag hemställa,

att det begärda anslaget till en ny professur vid
Upsala juridiska fakultet icke för närvarande må beviljas.

På 8:de hufvudtiteln förekommer äfven en begäran om en förhöjning till 5,000 kronor i det nu till belopp af 3,150 kronor utgående anslaget för en tidskrift, hvilken man gifvit det vackra namnet »Nyare bidrag till kännedomen om de svenska landsmålen och svenskt folkli».

Det är alltid betänkligt att motsätta sig anslag af denna natur; ty de, som nitälska derför, se gerna i motståndarne fiender till kultur och vetenskap. En sådan fiendskap är för mig emellertid alldeles främmande; men jag har mycket litet förtroende till dessa »djupa» och vidlyftiga studier af bondspråket i våra bygder, af hvilka man hittills icke sett annat resultat än den »nysvenska», hvarmed man hotar att förderfva vårt vackra språk; och om det i Norge, der man icke har eget språk, kan anse sig hafva skäl att nedlägga mycket arbete på dylika forskningar, som resulterat i ett anskrämligt fult s. k. landsmål, så föreställer jag mig, att vi i Sverige skulle kunna lemna sådant åt det enskilda nitet eller Letterstedtska föreningens omvårdnad. Det vilkor, som sökandena erbjuda, nemligen af tryckarkens i tidskriften förhöjning från 25 till 40 ark, synes mig äfven alldeles för hårdt, och om Riksdagen anser sig fortfarande böra anslå medel till denna tidskrift, får jag således hemställa,

att nuvarande anslag af 3,150 kronor må bibehållas
och att större omfång för tidskriften icke må fordras än
20 ark.

Om remiss till statsutskottet anhåller jag vördsamt.

Stockholm den 28 januari 1897.

C. E. Ljungberg.